บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิกฤติเศรษฐกิจและการเงินของไทยในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำเนินธุรกิจของภาคเอกชน และส่งผลต่อฐานะการดำเนินงานและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ของสถาบันการเงินเป็นอย่างมาก จนเป็นเหตุให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loans - NPLs) ในระบบสถาบันการเงินมีจำนวนสูง โดยในเดือนมิถุนายน 2541 มีจำนวน 2,090,302 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 32.69 ของเงินให้สินเชื่อรวม(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2541) เพื่อแก้หนี้เสียดังกล่าว ทางการและ คณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ได้มีมติในการประชุม ณ วันที่ 22 มิถุนายน 2541 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยจัดตั้ง "คณะกรรมการเพื่อส่งเสริมในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (คปน.)" ทำหน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมให้มีการเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้และการประนอมหนี้ระหว่างภาคเอกชนและสถาบันการเงิน ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (สปน.).ในวันที่ 25 มิถุนายน 2541 เพื่อเป็นตัวกลางประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

นับแต่สำนักงานคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (สปน.) ได้เป็นผู้ประสานงานและออกมาตรการเพื่อเป็นสิทธิประโยชน์ให้แก่ฝ่ายเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินและฝ่ายลูกหนี้ที่เป็นภาคเอกชน ดังเช่น การลดการกันเงินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงินเมื่อลูกหนี้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และการลดหย่อนค่าธรรมเนียมการโอนอสังหาริมทรัพย์เพื่อชำระหนี้หรือจดจำนองสังหาริมทรัพย์เป็นประกันหนี้เพิ่ม เป็นต้น ปรากฏว่า NPLs ของสถาบันการเงินในช่วงสิ้นปี 2541 ถึง สิ้นปี 2544 ได้ลดลงตามลำดับ โดยลดลงจาก 2,674,533 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2541 เหลือเพียง 441,948 ล้านบาท ณ สิ้นปี 2544 หรือจากร้อยละ 45.02 ของเงินให้สินเชื่อรวมในปี 2541 เหลือร้อยละ 11.49 ของเงินให้สินเชื่อรวมในปี 2544 ในขณะที่ NPLs ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ (ธนาคารกรุงไทย ธนาคารไทยธนาคาร ธนาคารนครหลวงไทย และธนาคารศรีนคร) มีจำนวน 1,036,654 ล้านบาทในปี 2541 เหลือ 71,469 ล้านบาทในปี 2544 หรือจากร้อยละ 62.45 ของเงินให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ของรัฐในปี 2541 เหลือร้อยละ 5.59 ของเงินให้สินเชื่อรวมของ

ธนาคารพาณิชย์ของรัฐในปี 2544 (ตารางที่ 1.1) การที่NPLs ธนาคารพาณิชย์ของรัฐมีจำนวนลดลงส่วนหนึ่งเกิดจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการโอน NPLs ไปยังบริษัทบริหารสินทรัพย์และบรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย ดังนั้น การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ หากพิจารณาเงินให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ณ เดือนธันวาคม 2544 ที่มีจำนวน13,289 ล้านบาท หรือเท่ากับร้อยละ 23.66 ของเงินให้สินเชื่อรวมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่แล้ว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2544) จึงเลือกศึกษาถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ ปัญหาและอุปสรรคในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ของรัฐในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจการเงินและการท่องเที่ยวของภาคเหนือ

ตารางที่ 1.1 ยอดคงค้าง NPLs ของสถาบันการเงินทั้งระบบ (ไม่รวมสำนักวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์) เปรียบเทียบกับ NPLs ของธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ณ สิ้นปี 2541 – 2544

สิ้นปี	NPLs ของสถาบันการเงินทั้งระบบ		NPLs ของธนาคารพาณิชย์ของรัฐ	
	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	% ของเงินให้สินเชื่อรวม	จำนวนเงิน (ล้านบาท)	% ของเงินให้สินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ของรัฐ
2541	2,674,533	45.02	1,036,654	62.45
2542	2,094,953	38.93	1,057,804	62.87
2543	779,518	19.15	303,160	21.29
2544	441,948	11.49	71,469	5.59

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาเชิงทฤษฎีและเชิงประยุกต์

1. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐในอนาคต

2. เพื่อลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของสถาบันการเงินอันจะนำไปสู่การฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาธนาคารพาณิชย์ของรัฐรวม 4 ธนาคารในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)และธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)

1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ หมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 โดยมีกระทรวงการคลังหรือ กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน

หนี้ หมายถึง ภาระผูกพันตามนิติกรรมสัญญาที่ลูกหนี้ต้องชำระคืนให้กับเจ้าหนี้ตามกฎหมายหรือตามสัญญาที่ตกลงเป็นเงื่อนไขไว้ ในการศึกษาครั้งนี้จะหมายถึงหนี้สินระหว่างลูกหนี้กับธนาคารพาณิชย์

หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หมายถึง

1. เงินให้สินเชื่อที่ค้างชำระเงินต้น และ/หรือดอกเบี้ย นับจากวันที่ครบกำหนดชำระเงินตามงวดที่กำหนดในสัญญา สำหรับสินเชื่อที่ต้องชำระเมื่อทวงถามหรือแจ้งให้ชำระหนี้และได้ทวงถามหรือเรียกให้ชำระหนี้แล้วเป็นระยะเกินกว่า 3 เดือน โดยพิจารณาการค้างชำระเป็นสัญญาหรือรายบัญชี

2. ลูกหนี้เงินเบิกเกินบัญชีที่ไม่มีวงเงิน หรือถูกยกเลิกวงเงิน หรือมีวงเงินตามสัญญาแต่ยอดหนี้เกินวงเงิน หรือครบกำหนดสัญญาแล้ว และไม่มีเม็ดเงินนำเข้าบัญชีเพื่อชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ยเกินกว่า 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่ถูกยกเลิกวงเงินหรือวันที่ยอดหนี้เกินวงเงินหรือวันที่ครบกำหนดสัญญาแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University